

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

6 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
sena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

N. ročno prejemna opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Medijatovi hiši,
števil. 15.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto

Kako bo z našimi šolami?

Ako čitamo obravnave proračunskega odseka v državnem zboru, ktere se tičejo šolstva, mora Slovanom, posebno nam Slovencem, vpadati srce. Dr. Vošnjak je razodel najskromnejše želje gledé gimnazije v Kranji, ktera se je brezpotrebno odpravila — in še to malenkost, s katero bi bila vsa deželja oveseljena — ker se je tudi deželni zbor za obstanek gimnazije kranjske enoglasno potegnil — je minister Stremajer odbil ter se nekako tako izrazil, kakor bi bolj vedel, kako mšljenje glede tega vlada na Kranjskem, kot pa naši poslanci in narodno časnkarstvo. — In gledé vpeljave slovenskega jezika po šolah na slovenski zemlji se je reklo, da je to z velikimi težkočami sklenjeno. Tedaj s tem se naj Slovenci zadovoljimo! Res se ni še glasovalo o dotičnih resolucijah in upamo, da bodo po večini odsekovi predlogi sprejeti in da je novi minister Konrad drugih misli.

Narodno novinarstvo zaupa slovenskim poslancem in ve, da bodo vkrenili to, kar po sedanjih okoliščinah za najboljšo spoznajo, a odreči se ne more svoji preimenitni nalogi, da naravnost težnje narodove razkriva ter neprenehoma kliče na pomoč, dobro vedé, da če se pri nas o kaki zadevi obmolke, da se v višjih krogih misli, kakor bi bili mi že zadovoljni.

Časov duh in tek nepreprosljivo zahteva in naši poslanci imajo sveto nalogo zahtevati — da se naše šolstvo prestroji na narodni podlagi. Za Boga, kako dolgo se bo to še odlašalo? To je bistveni pogoj za naš obstanek

kot poseben narod. Zatirani smo bili Slovenci dovelj, službovali smo zadosti. Strupeno zelo dolgih ponemčevalnih stoletij nas ni moglo popolnoma uničiti — tedaj hoče previdnost božja, da še živimo kot poseben narod. In zato se nam ne smejo vskratiti pogoji, k razvitku potrebni. Tedaj mora šolstvo v naših deželah postati tudi domače. Vsi izgovori zoper to so prazni, so sami zofismi. Vsa boječnost in tresoglavnost birokratičnih in nekterih prenježnih (celo narodnih) duš izvira iz samih predsodkov. Le začeti je enkrat treba, poskusiti z narodnim podukom, bo že šlo. Dozdanje boječnosti mnogoterih (osebno višjih krogov) je kriva ravno napačna odgoja, — ker je vse zatelebano v to „cartano“ nemščino, kakor bi se človek v nobenem drugem jeziku ne mogel izobraziti.

Česa manjka, da se vendar enkrat slovenščini odkáže tisto mesto, ktero se jej spodobi? Prav za prav samo volje od zgoraj. In ker so „zgoraj“ dozdej bili glede nas pomanjkljivo in celo napačno podučeni, naj saj zdaj naše poslance poslušajo ter po njihovih svetih ravnajo, da se saj deloma našemu šolstvu pomaga. Ali nam za narodno šolstvo manjka učencev? Nikakor ne; še celó šolska izvestja, ki so dozdej tako enostransko sestavljena in povsod pripišejo Nemca, če le količkaj kak vzrok zato govori, nam povsod konstatujejo večino slovensko; in ko pritisek neha, bodo oni dozdej kot Nemci vpisani zginiti kakor kafa. In za kateri narod se naši učenci izobrazujejo? Ali ne v prvi vrsti za narod slovenski, za domače dežele? —

Ali nam manjka slovenskih profesorjev? Menim, da smo tu še prebogati. Celó med Nemci morajo (ker doma ne morejo) naši sinovi širiti kulturo, med tem ko tujci pri nas samo svojo mržnjo nad našo mladino in narodnostjo stresajo. Nedavno je „Slovenski Narod“ naštel celo vrsto v tujini bivaajočih slovenskih profesorjev, ki bi se gotovo ne branili učiteljstva v domači deželi izvrševati. — Ali nam manjka učnih pripomočkov? Tudi teh ne, za prvo silo jih imamo; in imeli jih bomo dosti koj, ako se le vpelje naš jezik v šole. K čemu bi nam ležale kot prazen kapital, narod ni toliko premožen! Ako bi pa njegova mladina mogla obresti vleči iz njega, z veseljem bi žrtvoval tudi to. Saj vidimo iz literarne zgodovine, da je vse slovstveno delovanje slovenskega naroda le golo požrtvovanje. Ako bi se le hotelo, do prihodnjega šolskega leta smo za silo že preskrbljeni.

V vseh predmetih imamo strokovnjake, ki bi se gotovo iz domovinske ljubezni koj lotili sestavljanja šolskih knjig za nižjo in višjo gimnazijo in realko. Za veroslovne, jezikoslovne, zgodovinske, matematične, naravoslovne predmete itd. so nam porok razna imena, ki v našem slovstvu niso neznana. Ako se mi ne oziram na mnoge izvrstne moči naših bogoslovnih učilišč, imamo tudi v tem obziru zmožne katehete kakor gg. prof. dr. Gogola, J. Marn, T. Zupan, Marušič, Einspieler itd. Prof. Erjavc, Jesenko, P. Hrovat, Žepič, Murn, Zupan Bradaška, dr. Celestin, dr. Detelja, Fr. Šuklje, dr. Hočevar, dr. Klemenčič, Jenko, Nemanič, dr. Sket, Kleinmajer, Pleteršnik, Vodusek,

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratek čas.

LXI.

V Ljubljano sta šla oba, oče in mati, z mano, pri „Mekarji“ smo še pili slovo, potem smo šli vsi skup na železnico, tam se ločili, jaz sem se peljal s svojo pičlo robo na svoj novi kraj, ona pa sta šla domú.

Bil sem toraj pri rodovini Miroslava Vilharja odgojitelj štirim otrokom. Iz te dobe bodi povedano le, kar se tiče mene in političnih dogodjajev tistega časa, domače rodovinske razmere ne gredo v javnost.

Kaj je bil Miroslav Vilhar, je že — čeravno ne toliko, kolikor zasluži — znano. Jaz sem v njem spoznal moža narodnega, kakoršnih nam zmiraj še primanjkuje. Kmalu sva postala prijatelja, čeravno mu zato nisem bil prav všeč, ker sem po njegovih mislih preveč na nemškutarsko stran cikal.

Tukaj se je pričelo moje prerobenje, prestrojenje v vsakem obziru. Tukaj je prej zamrzneni kal narodnjaštva jel siliti više, prodirati trdo zemljo, pa tudi moji robati vogli so dobili obel, ki jih je počasi, na ljubeznjiv način, jel likati.

Jaz sem prišel tje ves zapuščen, le nekoliko šolskih vednosti v glavi, drugoga pa pičlo malo. Te svoje vednosti sem imel vcepeljati svojim učencem, a v drugem sem bil sam odgoje ravno tako potreben, kakor oni šolskega poduka. In pila meni ni bila ostra, nasprotno: prav prijetna mi je bila, ker so jo imele v rokah nježne ženske roke.

Naj sledi tukaj neka črtica iz mojega poldrugoletnega bivanja v tej nepozabljivi mi rodovini.

Prvo, kar mi je najbolj délo, je bil red v hiši: zjutraj zajuterk, opoldne kosilo, zvečer večerja. Tega nisem imel, kar sem bil prišel s Kamnika v Ljubljano, toraj osem let. Drugo, nasledek tega, prijetno življenje. Svojo dožnost storíš, potem pa greš lahko v Zagorje pivo pit, kvartaš doma ali pa bereš časnike, knjige ali kaj drugoga, ali pišeš. Ja če nič tega ne storíš, ampak vzameš puško in strašiš ž njo tiče in divjaščino, ali pa če greš v senco leč ali „borele“ metat, nič ne dé, jed in postelja te čaka doma. Pa bolj mika prijetna družba gospodičin ki imajo na tebi marsikaj opiliti, ali pa družba gosp. župnika v Zagorji. Zvečer ti tudi luč gori, dokler hočeš pisati kar koli, nemški ali slovenski. Sploh: počni o prostih

urah karkoli, hrano, streho, obleko in posteljo imaš, ne le isti dan, ampak za več dni, za teden, mesec, celo leto.

Dolgočasiti se ne moreš, to res ni moogoče. Prvič je tu tvoje pero, res le nemško, slovenski ne znaš pisati, komaj še govoriti; kar si se doma naučil, si v šolah pozabil. Razen tega so ti spisi tvojega nemškega peresa popolnoma glavo zmešali, ti si Tevton, ne Slovenec. Zakaj pišeš v „Laibacherco“ povesti in celó romane, kakor je „Ein Held der Sternallee“, zakaj zapeljuješ celó Miroslava Vilharja, da piše v „Zukunft“ na Dunaji „Karster Briefe“, ktere skupno kujeta? Zakaj pišeš v „Laibacherco“ ti „Karster Causerien“, ne pa dopisov v „Slovenca“, v Celovci izhajajočega? Zakaj si spisal igro „Franzosen in Stein“ nemški, ne slovenski?

Stoj, prijatelj, ki si prišel do tega. Ali nisi ponosen na to, če se vse tiska, kar ti pišeš, če ti celó vodja nemškega gledišča v Ljubljani piše, da bo tvoja igra ta in ta dan prišla na oder pred ljubljansko gospodo, kakor nekdanj „Dimež“? Kdo tak mara za tvoje besede, obdrži jih zá-se!

Pred pustom mi res piše vodja ljubljanskega gledišča, da se bodo moji „Francozi v

Wiesthaler, Stritar, Šuman, Pajk, Levec, Lavtar Žolgar itd. itd. bi se gotovo z veseljem odzvali dotičnemu pozivu.

Res bi se pri preustroju morali nekteri učitelji umakniti; a to ne sme nikogar oplašiti, saj lahko pridejo na mesta tam, ktera zdaj zavzemajo naši profesorji. Ako ne znajo našega jezika in nočejo razumeti našega čuvstva, tega krivi nismo mi, ampak oni; toraj naj gredo in mladino svoje krvi podučujejo, bodo imeli bolj srečo in bodo v svojem „kulturnem prizadevanju“ bolj razumljeni, kot tukaj na slovenski zemlji.

Da se pa „zveličavni“ nemščini ne bo nobena krivica godila, naj se, kjer bo zadostno število Nemcev, magari tudi paralelke osnujejo in v slovenskem učnem načrtu toliko ur nemščini odkaže, da se je bo gotovo sleherni priučil, česar se mi Slovenci itak ne branimo, ker vemo, da nam je potrebna in gotovo v prvi vrsti priznavamo prislovico: „kolikor jezikov znaš, toliko ljudi veljaš.“

Naši poslanci gotovo ne bodo zamudili tudi po privatnem potu drugim poslancem izmed desnice, katerim naše okoliščine niso znane, razjasniti žalostnih razmer našega šolstva ter jih tako pridobiti za slovenske tirjatve. Tužno je res za avstrijskega Slovana, ako bere obravnave budgetnega odseka, kako zdihujejo Čehi, ki sicer imajo že narodne šole, a ne v razmeri z Nemci, prosijo Slovenci drobtinic, prosijo Rusini, Rumuni za svoj jezik... a vse ostane glas upijočega v puščavi. Povsod so „pädagogische Schwierigkeiten und finanzielle Rücksichten, kakor bi morali mi drugi na večno le nemškimi naseljencem dvoriti, sami ná se pa pozabiti. Saj mi Nemcem v njihovih krajih ne vsilujemo slovanskih šol, naj nas tudi oni že enkrat več ne nadlegujejo. K čemu so pa njihovi zastopniki skovali slovití § 19., ako ne smejo narodnosti zá-se konsekvenc iz njega potezati? „Tako stanje — po pravici piše dr. Karol Hugemann v najnovejši brošuri „Pravica narodnosti v Avstriji“ — je bolj nevarno, nego naravnostno odrekanje narodnih pravic, ker izpodkopava zaupanje v svetost postave, gloje na pravnem čutu ljudstva, gloje s tem na korenú države. Nobena določba ustave ne more več nesreče za državo imeti, kakor taka, ki (če prav le v jednem delu) med ljudstvom vero širi, da je ustava le košček potrpežljivega papirja.“

Da §. 19 ne bo na papirji glede nas Slovencev, to naj skušajo naši poslanci odpraviti, oziroma pridobiti, da bo polnoveljavén gledé šolstva že l. 1880/81. V to pomozí Bog!

Politični pregled.

Avstrijske dežele

V Ljubljani 20. februarja.

V državnem zboru je grof Tasse predstavljal **nova ministra**; Konrad se je priklonil levo, Kriegsau pa desno; s tem stamenda hotela pokazati vsak svojo barvo. Časniki mnogo pišejo o novih ministrih. Prav zadovoljna z njimi nobena stranka ni, le vladni listi se o njih pohvalno izražajo, ter pravijo, da bo Konrad Stremayrov politiko nadaljeval. Mi mislimo, da pač ne bo mogel zmerom tako po naših glavah skakati, kakor bi ustavoverci želeli. Najbolj pa napadajo centralisti novega finančnega ministra, ter pravijo, da ni sposoben za ta posel. Mi ne vemo, ali je sposoben ali ne, to se mora še le pokazati; pa zavoljo tega, če se dozda ni s financami pečal, za to je še zmirom lahko sposoben. Centralisti hočejo zdaj na enkrat strokovnjake za ministre imeti. Prej pa tega niso zahtevali. Stremayr je postal iz državnega pravdnika naučni minister, notrajne uprave, Chlumetzki iz državnega pravdnika kupčijski in poljedelski minister. Od kod so neki ti gospodje kar čez noč vse te strokovnjaške vednosti vzeli? Centralisti se le bojé, da nove dva ministra ne bi jim vselej pokorna bila in da bi vtegnila po svoji misli delati, zato jima očitajo nesposobnost.

Prav bi bilo, da je vsak minister strokovnjak v svojem poslu, pa ravno liberalci tega nikoli niso zahtevali od svojih ministrov, ampak le to, da je bil njih pristaš in izvršitelj liberalnih idej. Kako je to, da enkrat zdaj sami ta svoj princip po glavi bijejo?

„Politika“ obžaluje, da novi ministri niso vzeti iz zbornice in se boji za ustavni princip.

Vnanje države.

Rusija se pripravlja na vojsko proti Tekincem v srednji Aziji. Skobelev je imenovan za vrhovnega poveljnika. Anglijo po to že vznemirja, in skuša pridobiti Perzijo na svojo stran, in jej ponuja Herat, da bi tako zaprla Rusom pot v Indijo, če bi kdaj tje silili. — Rusija namerava silno vtrditi iz krimske voj-

ske znani Sebastopol. 60 kanonov najtežjega kalibra je že naročenih.

O najnovejšem atentatu na **ruskega** carja pišejo vse novine in vse obsojajo grdo nihilistično dejanje. Natančnosti še ne vemo. Iz prvih došlih telegramov izvemo, da se je eksplozija izvršila ob 7. zvečer, ko navadno car večerja. Car je pa ta večer malo pozneje šel večerjat in tako odšel nevarnosti. Cesarica je ravno spala, ko zasliši velik grom, se prestraši, kar bo gotovo njenemu slabemu zdravju škodovalo. Od cesarske telesne straže je 8 mož ubitih in 45 ranjenih. Car je zdaj bivanje v palači premenil. Razume se da je carska rodovina zavoljo tega dogodka jako potrta. Puntarji so morali biti natančno podučeni o notranjem zimske cesarske palače zato se sumi, da celo nekteri žive v carskem obližji, in imajo zveze s stražniki cesarske palače. Preiskava se je začela, tri delavce, ki so jih našli blizo ekspedicijskega mesta, so prijeli. Vsi evropski vladarji in predsednik francoske republike so carju čestitali za srečno rešitev pred smrtjo. Ruski narod se jako veseli, da se hudodelcem ni posrečil njih namen. Petrograd je polen zastav. Vse to kaže, da je jedro ruskega naroda še zdravo, da le nekteri nemnogoštevilni nezadovoljneži delajo napade, kar pa narod oestro obsojuje.

Nekteri listi so prinesli novico, da **Nemčija** namerava vtrditi svojo stolico Berlin, in še v tej sesiji predložiti dotično predlogo državnemu zboru.

Izvirni dopisi.

Novomesto, 16. febr. —b—. Danes so v kapiteljski cerkvi obhajali osmino po ranjckem g. kanoniku Ant. Grašič-u, kojega truplo smo pepelnično sredo spremili na pokopališče. Star že je bil g. Grašič in za delo zbog oslabiljenja nesposoben, a vendar bi ga bili radi še imeli v svoji sredi in krvavo rano vsekala nam je njegova smrt, kajti gospodje kanoniki zgubili so v ranjckem prijaznega in miroljubnega tovariša, sv. cerkev vestnega in izglednega mašnika, a mati Slovenija zvestega sina, ki je značajnost svojo in ljubezen do domovine vkljub visoki starosti svoji krepko kazal ne samo v besedi, temveč v djanji, kar je narodnjakom, ki so ranjckega spoznali, dobro znano.

Kamniku“ igrali in naj pridem k predstavi. Šel sem, gledišče je bilo vse polno, jaz pohvaljen in dobil sem zopet vencev ter tudi nekaj goldinarjev „tantieme“, t. j. odstotkov. Pa to vse me ni tako ganilo, kakor igralka, ki je predstavljala „Ano“. Ko sem se s svojimi venci nazaj na Kolec pripeljal, so se mojemu obnašanju vsi čudili tako, kakor da bi bil v Ljubljani nekaj pustil. Pa to je minulo, čez teden dni sem zopet govoril z vsakim.

Toda mislite, da sem jaz pisal le nemški. Kaj še! Za čitalnico v Bistrici, ki je bila tačas zelo krepka, sem sklepal tudi par slovenskih iger, v kterih je bil najslabši jezik. Igrali so jih, v eni sem celó jaz sam pokazal se igralca, a tako slabega, da so se vsi čudili, kako da v svoji igri jaz sam najslabše igram, čeravno sem vse jaz vredil in skušnje vodil. Je že križ, če človek jezika nima. Od tistega časa sem veselice le vredoval, sam se pa nikoli več nisem pokazal na odru.

Pač! Po volitvi v Postojni, ko je vrhniški Obreza propadel, sem pri besedi v čitalnici, ko se je program nekaj pokazil, ves razdražen spil brž polič vina, potem se maskiral za

berača in stopil na oder ne vedoč, kaj bom govoril. In evo duha! Plosk je bil tak, da me je skoro oglušil, poslušalci so rekli, da tako gorkega zbadljivega niso še slišali. Tudi Vilhar se je čudil, kje sem vzel besede, ktere so mi z ust kipele, in rekel, da naj mu jih spišem, da jih bo porabil za kako svojih iger. Jaz pa jih nisem vedel več, toraj sem mu rekel, naj jih poišče v poliču, v kterem sem jih jaz dobil.

Kako lep, kako prijeten, nepozabljiv mi je bil ta čas! Soznanil sem sem se z najodličnejšimi gosposkimi rodovinami notranjskega okraja, moja plašnost je počasi zgubila se — posebno zavoljo prizanesljivosti gospá in gospodičin, in že sem v taki družbi jel trdneje stopati.

Kar dobim od očeta pismo — pisano po ranjckem, po Ljubljani dobro znanem g. Balsu — da sem v Kamniku zapisan za „beguna“, toraj moram priti ta in ta dan tje, da se pokažem vojni komisiji, če sem zdaj že dosti močan za vojaka. Priložen je vabilni list, toraj ni šala, oče so mi vse to poslali le v skrbéh, da bi me žandarji ne iskali.

Bil sem že v četrtem redu, toraj se mi

je zelo čudno zdelo, da bi drugih ne bilo dosti, da še mene potrebujejo in na list celó zapišejo „begunec“, ko mi vendar v Ljubljano niso nobenega lista več poslali. Ali iti moram, pred odhodom pravi Vilhar, da me tako ne bodo vzeli, tudi gospodične so teh misli; jaz vsem to rad verjamem, ker bi tako rad prišel med nje nazaj; a vendar mi srce ni nič kaj lahko, ker na listu stoji beseda „begunec“. Moj stric je moral kot „begunec“ celih 30 let služiti.

Peljem se tedaj v Ljubljano, od tod v Kamnik, kjer dobim očeta z materjo in bratom — se reče, brata ne več, ker so ga bili že prejšnji dan potrdili h konjckom in je bil že odšel v Ljubljano.

To so bile britke ure v Kamniku! Mati so jokali, oče so jih tolažili, pa sami komaj solzé dušili, ko sem jaz stopil v sobo, kjer so se pregledovali fantje.

„Onega so že vzeli in bo šel koj v vojsko“ — so plakali mati — „zdaj bodo pa še tega, ker je za „flhtlingarja“ zapisan. Kaj bo pa potlej z nama!“

V pojasnilo tega treba vedeti, da je bila

Ranjki je bil prijaznega in ljubeznjivega obnašanja proti vsakemu ter je takó pridobil si marsikako srcé.

Kako je bil ranjki vsem priljubljen, videlo se je pri mrtvaškem sprevedu. Tega je udeležilo se vkljub neugodnemu času — pepelnice srede — mnogo unanjih duhovnov — z domačimi in samostanskimi vred dvaintrideset.

Zadnje čast skazali so ranjcu tudi nekteri imenitnejši c. kr. uradniki naši in mestna straža z godbo ter so s tem pokazali, da jim je pošten in značajan duhovnik ljub. Ko so pevci zapeli nagrobno, zapazil sem dokaj ginjenih obrazov in solzilo je marsiktero oko. Naj bodo te moje vrstice v spomin preblagemu starčku! R. I. P.! —

Iz Dolenjskega, 18. febr. — Kam so vendar te strasti zašle, sem si mislil, ko sem dvojno, trojno poslano v „Slov. Nar.“ prebral. V kterih številkah je to bilo, že več prav ne vem, ker mi zdaj list ni pri rokah. Eno je od 14. febr., toliko se še spominjam, a ostal mi je vtis v glavi in ne morem se zdržati, da bi ga nekoliko tudi jaz na papir ne djal.

Reči moram, da v vseh se kaže le strast in zopet sama strast. Ideja poganjati se za zboljšanje cerkv. petja je pač dobra in hvalevredna, a orožje, s kterim se tu bori, je povse zavreči. Prav je, da se nektere, posebno bolj mlajše moči potezajo za povzdigo cerkvenega petja, a na taki način, kar na komando, ne bo to šlo. Treba je zmernosti, treznosti in vsem prave previdnosti, korakati polagoma in tudi na druge reči na naše okolšine, pevske moči, kraje in naše ljudstvo ozirati se. Pravi se res v tistem dopisu, da je muzika mednarodna in menda tudi petje. Naj bode tudi to resnično, kakor je umetnost sploh mednarodna, a naj bi ta „internationala“ ne segala predaleč, ker je gotovo, da je umetnost v enem obziru tudi medsebojna in le ta giae, navduši in vzbuja človeka. In to bi imelo biti tudi cerkv. petje, službo božjo povzdigati, pobožne čute v ljudih vzbujati in utrjevati. To bo storila pa le v narodnem duhu in na narodni podlagi zložena godba in petje. Ni tedaj res, da bi narodnost tukaj nič opraviti ne imela.

Naj se nikar odveč ne sklicuje na Witta in njegove, ker Witt je Nемеc in gotovo je nemški narod, med kterim je on vzrastel in živi, drugega duha kakor je naš slovenski.

Silno dvomim, da bi se kedaj iz tujine zasa-jena cvetlica kedaj udomačila pri nas, da bi bile v tujem duhu zložene pesmi našemu ljudstvu toliko priljubljene kakor so Riharjeve. Naj se toraj Rihar tako ne zametuje, zakaj Rihar je bil „naš in so njegova dela tudi še naša, globoko vkoreninjena med narod, če tudi on zdavnje že zemljo gnoji.

Ranjki Rihar gotovo nikdar ni zaslužil toliko psovka nekterih naših novotarjev, da je bil on, oziroma dela njegova, čisto za nič. Rihar je živel v svojem času, bil je samouk in je za cerkv. petje po svojem času in tedanjem okusu dokaj storil. Narod mu je še zdaj hvaležen in njegova dela še zdaj rad sliši in prepeva. In tu je vendar menda on (narod) merodajen, naj tudi deset Wittov in še toliko drugov njegovih sodbo izreče nad Riharjem, saj vendar menda ti niso še cerkev. Ti tujci našega naroda in njegovega duha ne poznajo, toraj Riharja tudi prav soditi ne morejo.

Ne rečem pa s tem, da bi Rihar bil popolnoma, to ni, kakor nobeden človek, tedaj tudi dela njegova ne. Čas napreduje; vse se spreminja in telegrafično hiti naprej. Mogoče, da se je Rihar preživel, to sodbo izreči si jaz ne vsojam, a popravlja naj se, kar je napačnega pri njem in ohrani naj se nam, kar je dobrega; vse naj se pa ne vrže pod klop. Ravno od njega bi se imeli marsikaj naši novotarji učiti, ker po njem bi lahko sprevideli, kaj je za narod, pa ni cerkvenemu in verskemu duhu nasproti in na tej podlagi bi kazali svoj napredek, da bi nove pesmi cerkvene skladzili, ne pa vedno na tuje škilili; tujo obleko naj vkrojijo po naše. Ne poderite nam slabe hišice, dokler nam niste sozidali nove; vaših del pa še naš narod ne pozna. Živimo v časih občne zmešnjave, ko se vse staro na enkrat podreti hoče, ne vzemite še tega narodu, kar ima, in ne grdite moža, ki je med svojimi vse delal za svoje in bil morda tudi, kakor Vi pravite, pravega duha v cerkv. petju bolje zadel ko bi bil živel zdaj.

Na mah, z grdenjem in psovanjem opravili ne boste nič. Ako bode šlo tako naprej, kakor se je že kazalo drugod in se posebno kaže v tistih „poslanjih“, zadušili boste dete, katero vi gojiti mislite.

Nekteri bi se tu le radi skazovali in svojo prednost pred drugimi kazali. Publa ošabnost

takrat vojska na Nemškem in Laškem, toraj strah moje matere ne prazen.

Zavoljo mene je bil pred komisijo res hud boj. Nek lovski lajtenant, kteremu so se moji „Francozi v Kamniku“ zamerili, me je kar brez natančnejega preiskavanja potrdil zá-se in mi zbil očali na tla. Na to pa pristopi dr. Bock, polkovni zdravnik, in me izvrže zavoljo kratkovidnosti, rekoč, da me že dolgo pozná z Ljubljane. Bil je še dalje prepir med njima, poskusili so moje oči in slednjič me spustili za zmiraj, lajtenant pa mi je moral plačati razbite očali. Bile so res razbiti, komaj sem prišel z njimi do Ljubljane.

Kako sta bila mati in oče vesela, ko sem prišel po stopnicah nazaj! Kos'li smo skup, ker sem jaz imel dosti drobiža, potem so šli mati domú, oče pa z mano v Ljubljano k potrjenemu bratu. Dobila sva ga, drugi dan so prišli še tudi mati in jaz sem v kosarni z viržinkami dobil od „wachtmajstra“ dovoljenje, da je šel brat z nami k „Slonu“, kjer smo bili vsi štirje skupaj zadnjikrat. Videli smo se pozneje pač res še, a vsi skup ne več; zadnjikrat smo se videli le trije: oče, mati in jaz, brat pa nas ni videl več, ležal je na parah — ubit!

Pa ne prehitro naprej! Drugi dan je šel brat nemudoma po železnici proti Dunaju, spremili smo ga do kolodvora vsi trije. Jaz sem dal bratu zavitke za pisma z napisi ná-me, da sporoča od vsakega kraja, kjer bo; očetu in materi bom že jaz pisal. Brat je bil potem v pruski vojski, a prišel nepoškodovan nazaj; pisem pa sem jaz dobival na Kalec veliko.

Po odhodu brata smo mi še ostali skup tako dolgo, da je vlak tudi meni zapiskal. O slovesu ne bom govoril, le to bodi rečeno, da sta oče in mati bila gotovo najbolj žalostna. Mati so imeli bolj elastično srce, oče pa trdo kot skala, če se je njih kaj prijelo, tudi ni izkadilo se tako brž.

„Zdaj bova pa prav sama, stara“, — sem slišal očeta reč materi, ko sem sedel na železnico, „če kdo naju umre, mu očesa ne bo zatísnil otrok.“

Tudi jaz sem bil vso pot strašno zamišljen in žalosten. Govoril nisem z nikomur, le svojo smodko sem vedno gulil med zobmi in jezil se, da noče goreti. Tako sem se pripeljal nazaj na Kalec, kjer so me z veseljem sprejeli in mojo tužnost kmalu pregnali.

se kaže iz vsega: „mi smo tui“. Strast in razburjenost znotraj preselila se je ven. „Brenceljnov“ vrednik pa je po nedolžnem na to naletel. Pičil je v sršenovo gnjezdo, a k čemu zdaj te osebnosti? Saj vendar ni bil glavni namen napada „Brenceljnovoga“ grditi cecilijino petje, ampak Försterja je pikniti hotel, kakor narodu če tudi ne naravnost nasprotnega, vendar pa gnjilega, ker če tudi med narodom in od naroda živi, še toliko takta nima, da bi glasoval za njega in se še celó iz narodnih društev izbrisuje.

K čemu hodijo tedaj nekteri duhovni z osebnih namenov za njega po kostanj? Gledajo naj, da si prstov ne opekó, da pri tem stanu in reči, katero zastopajo, v resnici ne škodujejo. Da je postopanje g. Försterja v narodnem obziru vse graje vredno — to je gotovo in dosti je to. K čemu bi ga zagovarjali in mu še potuho dajali? Rekel naj bi rajši „mea culpa“ in v prihodnje boljše ravnal.

Sicer pa, kar zadeva cerkv. petje, saj ima „cecilijno društvo“ svoje glasilo, „Cerkv. glasbenika“, tam naj se zagovarja „Brenceljnu“, a v politične liste ni treba takih zasebnosti nositi, ker pisavcem malo časti delajo. Pri nas bi se reklo takim dopisom: „to so neslani“, slovenski kmetič bi pa djal: „Tako lasanje je gmej.“

Iz Dolenjskega. Teža, teža, in teža, pa še enkrat teža! Davki, letna plača poslom, dnina najemnikom, vse to je na pol večje, kakor je bilo, prihodki in pridelki kmetijstva pa niso na pol večji, kakor so bili, k vsemu temu pridejo hude in slabe letine, na zadnje pa še nevedni, nepotrebni, leni, nadležni in nesramni berači.

Kolikokrat je kmet, ki beračem dari deli, večji revež, kakor berač sam, ki dari prijema. Nekteri berači imajo stotine na posojilih, podeljujoči kmet je stotine dolžan. Nekteri berač ima krave in voli po rejah, kmet pa dostikrat beračeve krave in voli na rej. Poznal sem koroškega berača, ki je imel dve hiši na Koroškem, pa je le vedno beračil. Poznam berača, trdnega, komaj kake 40 let starega, ki bi ga neki gospodar rad pri hiši imel, da bi mu pozimi le živino opravljal, in drva priredil in sekal; pa kaj mislite, da berač hoče pri gospodarji ostati? — O ne; gre raje beračit in ljudi drvezit. Zakaj to? Zato, ker je len in ker mu beračija več dobička prinaša, kakor pa delo pri kmetih. Slišal sem berača sam na svoja ušesa, ki je rekel svojemu tovaršu drugemu beraču, da ni tako slabega dne, da bi ne bilo dvajsetice vredno, kar en dan nabere. Drvarji v Bistrici nad Kamnikom so imeli po dvajsetici na dan pri težkem delu, kar je po sedanjih veljavi 35 soldov, berač ima pa to brez težkega dela. Neki berač, ki je na nekem shodu na božji poti beračil, je rekel: „Tako sem se drl in upil, pa sem komaj 15 gold. priupil.“

Ranjki knezo-vladika Slomšek so rekli beračem o priložnosti duhovskih vaj: „Vi berači, vi ste najbolj pregrešni — drugi ljudje se morajo vojskovati zoper nagnenje 7 pglavitnih grehov in so enemu ali drugemu pglavitnemu grehu vdani, vi imate pa 8 pglavitnih grehov in osmi pglavitni vaš greh je nehvaležnost.“ Še premalo so rekli, da imajo berači 8 pglavitnih grehov, prav za prav jih imajo 10; deveti pglavitni greh beračev je predrznost, deseti pa nesramnost. Če je pa predrznost in nesramnost že tako v sedmih pglavitnih grehah zapopadena, sta pa ta dva greha izrastka pglavitnih grehov kakor dva roga, zato so pa berači tako rogati.

Nekteri berači vlačijo vlačuge seboj, drugi majhne otroke, nasledek tega so prej ali kasneje nezakonski otroci, ki na zadnje sosese, h kateri pripadajo, na glavo pridejo, ker taki otroci bodo prej ali kasneje zopet berači in vlačugarji.

Kako bi se temu v okom prišlo? Tako-le Beračenje naj bi bilo popolnoma prepovedano, vsaka soseska naj bi svoje revne preskrbela in preživela, kolikor revni delati zamorejo, naj bi delali, kar bi jim pa k preživitku ne dostalo, naj bi jim soseske dale; tako bi se beračenje odpravilo. Pa bo kdo ugovarjal: „Pa naj kmet nevrednim in močnim beračem nikari ne podeli.“

To je lajše reči, ko storiti. Nekteri leni berač pravi, da ga božjast meče, pa ga le lenoba, drugi si izmisli kako drugo bolezen, kmet pa daljnih beračev ne pozna. Pa če jih tudi pozna, kaj pomaga; berač je predrzen in se kregati začne; zato mu kmet rajd da, kakor da bi se z njim prepiral, nekaj se ga pa boji, da bi mu kaj ne požgal.

Kmetu se te teže in nadloge samemu od sebe ni moč rešiti, le od gosposke mu zamore v tem pomoč in rešenje priti. Zato naj bi gosposke na to delale, da se beračenje popolnoma odpravi in vsaka srenja svoje revne sama preživi.

Domače novice.

V Ljubljani, 19. februarja.

(Naša državna poslanca gg. Klun in dr. Poklukar,) ki sta bila v nedeljo prišla v Ljubljano, sta se v četrtek zopet odpeljala na Dunaj zavoljo važne seje večerašne.

(Mestno starešinstvo ljubljansko) je imelo včeraj sejo, v kateri so se med drugim določili dnevi volitev letošnjih za ta zbor.

(Nova slovenska knjiga.) Ravnokar je prišla na svetlo knjiga: „Nauk slovenskim županom, kako jim je delati, kedar opravljajo domačega in izročnega področja dolžnosti.“ Spisal je to knjigo v nemškem jeziku Anton Globočnik, okrajni glavar v Postojni, poslovenil pa Fr. Levstik. — Obseg knjige, ki bo našim županom dobro došla, ker jim je potrebna pri njihovem poslovanju, zaznamuje že naslov sam. V nji bodo naši župani zanesljivega svetovalca o vsakem opravilu, tako tudi obrazce za vsako pismo, kakoršno mora biti, da je pravilno. Tako bo sčasoma odpravljena težava slovenskega poslovanja in pisma povsod enaka. Posebno dobro bo služil pridejani „Slovníček“ nenavadnejih ali ne povsod nahajajočih se besedi, ki se v takih pismih rabijo. — Prelagatelj gosp. Fr. Levstik je bil pri svojem delu skoro še prevesten, obogatil je slovensko literaturo za jako ponosno knjigo. Zato je nadjeti se, da bodo segli po nji hlastno ne le župani, katerim je namenjena in potrebna, ampak tudi drugi izobraženi ljudje, zlasti uradniškega stanu in jezikoslovci. — Dobiva se knjiga pri založnikih Kleinu in Kovaču (Egerjeva tiskarna) v Ljubljani po 1 gld. (po pošti pa 1 gld. 5 kr.). Mi jo prav s srca toplo priporočamo.

(Porotne obravnave) so se v Ljubljani začele v ponedeljek 16. t. m. in bodo trajale menda do konca t. m.

(Tukajšnjemu „Tagblattu“) nova ministri nista kar nič všeč, ker sta uradnika. Čudno, kako se ti ljudje preminjajo! Prej jim je bil uradnik vsak najboljši mož. zdaj pa zabavljajo. Nehvaležniki! Kje bi bilo že vaše „konšt. društvo“, kje „Tagblatt“, kje bi bili vi, če bi vsega tega ne bili tako izdatno podpirali ravno uradniki!

Razne reči.

— Duhovske premembe: V Gradcu je umrl v pokojeni prof. Hlubek, sloveč v kmetijstvu in poljedelskih vedah, nekdanj v Ljubljani prof. na liceji. — V Babnem Polju je umrl g. A. Pibernik, prej župnik v Ložkem Potoku, sedaj v pokoju, v 79. letu svoje starosti. Faro Vače nad Litijo dobi čast. g. Janez Budnar, doslej župnik na Premu.

— V Tomašnici poleg Karlovca si je po noči 11. t. m. zavdala gospa Pavlina Ješenak, roj. pl. Fihtenau, še le v 25. letu svoje starosti, po nesrečnem zakonu in pretiranih nazorih o nezvestosti ljudski, piše Zagrebški „Obzor“ (X, 38).

Poslano.

Gosp. Aljažu, župniku v Dobravi.

Vaš dopis v „Narodu“ 13. svečana sem prebral, ali prepričan sem se žalibog, da z vsega Vašega pisanja se razodeva grda prevzetnost, ktera se najmanj duhovnu, župniku, spodobi. Gospod, ponižnost Vam priporočam. Z ošabnostjo in zabavljanjem se pač „Cecili-janci“ ne bote nobenemu prikupili, še manj pa Försterjeve pesmi vdomačili. Pustite nam in pa vsem Slovencem tako priljubljene Riharjeve pesmi, ktere po vsi naši ljubi deželi tako z veseljem ljudstvo poslušajo, in s kterimi se naša služba božja povzdiguje, nikar moža, duhovna, ki ga je vse spoštovalo in ga spoštuje, ki je toliko storil za povzdigo cerkvenega petja, kolikor pred njim nobeden, z blatom ne metajte. Pustite nam, Slovencem, nam priljubljene pesmi!

Gospod župnik, če se Vam poljubi, prebirajte „Danico“, „Novice“ od prejšnjih let, dokler je še g. Rihar živel, in se bote prepričali, da napačno pišete o njem in njegovih pesmih. Tudi bote našli, zakaj da so latinske sv. maše po deželi odpravili in slovensko petje pri maši vpeljali. Vi pravite, da ljudje po deželi poprašujejo, zakaj ni več „elejson“. Ali jaz tega ne verjamem, ker je ravno nasprotno res, in ljudje ne marajo za vaš „elejson.“

Kako je Försterjevo petje priljubljeno, spričuje stolna cerkev, ker jo ljudstvo tako obilno več ne obiskuje ko prej, dokler so se prepevale Riharjeve pesmi. Pa tudi to. V nekem kraju je bila toča pobila in meni je neki človek s tiste fare rekel: „Bog nas je kaznoval, ker tako čudno pri nas pojejo pri sv. maši, da smo vselej nejevoljni.“ Da se tam in tu res napevi in pesmi pojo, ktere ne gredo v Božji hram, je resnično, toda one niso Riharjeve; tiste odpravite, to je potrebno.

Gospod, pomislite, da Vi človeka, ki je tako ošaben, da po časopisih nas zaničuje in našo cerkveno petje zasmehuje in duhovna, ki je od vseh Slovencev čislana, z blatom meče, ki še celó v stolnici pri veliki sv. maši, ako mu dijakon povšečno „ite missa“ ne zapoje, svojo nejevoljo s tem na znanje dá, da na orgle strastno vdari, ali pa omolkne, in tako božjo službo moti in dijakona očitno osramoti, — da Vi tega človeka, tujca, tako povzdigujete, to ne more prav biti. Zagotovim Vas, da bomo ostali pri Riharjevih pesmih večina duhovnov, in nam jih nobeden prepovedati ne more. Gospod! brez zamere.

Stari, skušeni župnik.

Listnica vredništva.

Gosp. J. Sima v Ljubljani. Vašega popravka ne moremo tiskati, ker je ona naša novica resnična. Vi pravite, da učitelj ne stra-

hujete. Se vé, kdor je pogumen, se Vam ne dá strahovati. Ali tak ni vsak učitelj, posebno o zadnjem času, ko je že marsikteri akusil kaj se pravi „höheren Ortes“. Na Vaših listih, ki jih kam pišete, pa stoji povsod „Redaktion der „Laibacher Schulzeitung“: k. k. Bezirks-Schulinspektor Johann Sima in Laibach“. Če toraj kaka boječa reva ta napis „k. k.“ zagleda, ali se ne bo vtralašila? Ali ni že samo ta „k. k.“ na listu strahovanje? Če ste Vi in Vaša „Schulzeitung“ kaj vredni, zakaj potrebujete za svoja pisma štempelj „k. k.“? Če na tak list kaj pišete, to je res strahovanje. — Kar se pa naše notice tiče, ostanemo pri tem, da ste Vi res pisali v B. učitelju ono, kar smo mi naznanili. Pojte se solit! Mislite, da mora res vsak človek strah imeti pred takim napihjenim „k. k. Bezirks-Schulinspektorjem“, kakor ste Vi? Veseli boste, da ste, če bi že ne bili, postali ne bi nikdar več in tudi ne veste, doklej še bote.

Eksekutivne dražbe

27. sveč. Ferdinand Sever (3) v Mokronogu (2100); Luka Belé (2) iz Klenika (740) v Postojni; Jaka Žagar (1) iz Dameljna (60), Jože Kastelic (1) iz Vinice (170), Matija Medoš (3) iz Drenovice (305), Matija Magaj (2) iz Črnomlja (1126), Peter Muhvič (1) iz srednje Radenice (106), Jaka Pavlešič (1) iz Brezja (300), Matija Stukelj (1) iz gorenje Pake (313) Ivo Staudacher (1) iz Hrasta (801), Jože Grahek (1) iz Lokve (1879), Miha Barič (1) iz sinje gore (62), Matija Lašič (1) od stare Lipe (123), Janez Wolf iz Knežine (610), in Andrej Stojnič (3) iz Črnomlja (20), — vsi v Črnomlji; Anton Penko (3) iz Parij (1650) v Bistrici; Andrej Bevičič (3) iz spodnjega Semena (1340) v Bistrici; Luka Logar (3) iz Vrbiče (1180) v Bistrici; Franca Vogel (1) iz Smovidala (4560) v Litiji; Franc Logar (1) iz Knežaka (1550) v Bistrici; Luka Ferjan (3) iz Gabrije (410) v Vipavi; Janez Vrankar (1) iz Gabrovnice (1793) v Brdu; Niko Simšič (3) iz Radovice v Metliki.

Umrlj so:

11. sveč. Sofija Sark, krojača otrok, 4 l., za otrpnjenjem možgan;

12. sveč. Avgust Košenina, delavec, 33 l., za božjastjo;

13. sveč. Janez Šešek, delavca otrok, 11 m., za vratenico; Peter Stupica, gostač, 79 l.; Katarina Mazovnik, gostačka, 48 l., za jetiko; Anton Kocmur, delavca otrok, 8 m.; Janez Kljun, osmošolec 18 l., za jetiko; Liza Prosenec, gostačka 53 l., za slabostjo; Nace Kopač, delavec, 20 l.; Antonija Premk, hišnika otrok, 2 m., za božjastjo; Liza Zupanec, 79 l., za vodenico.

Mladeneč,

v najboljših letih izurjen v vsih kmetijskih delih, ki zna slovenski brati in pisati, želi takoj ali pozneje službo pri kaki večji kmetiji nastopiti.

Več se izvé pri opravištvu. (1)

Ure

za stolpe in gradove

izdelujem že od leta 1842 po najnovejših iznajdbah, ne vlite, ampak z roko izdelane, proti polni garanciji in po najnižih cenah.

Janez M. Pogačnik.

(5) Podnart, Kropa, Gorenjske.

Popravljam tudi stare ure na stolpih, jemljem plačo tudi v obrokih, in cenik pošiljam vsakemu brezplačno.

Telegrafične denarne cene 20. februarja.

Papirna renta 71.35 — Srebrna renta 72.20 — Zlata renta 85.15 — 1860letno državno posojilo 130 — Bankine akcije 843 — Kreditne akcije 301.75 — London 116.75 — — Ces. kr. eskini 5.52. — 20-frankov 9.37.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.